

Hahkhallituse vastu saab mesilastega (3)

SH

Hiljuti Eestis läbi viidud uurimuse tulemused näitavad, et 64 protsendis aedmaasika viljade proovidest oli pestitsiidijääke. Selles tulemuses ei ole midagi uut: aedmaasika proovidest on ka mujal maailmas leitud pestitsiidijääke, mõnikord suurtes doosides.

Aedmaasika põhiline kahjustaja on hahkhallitus. Vihmastel suvedel võib hahkhallituse tõttu hävineda tublisti üle poole saagist ning seetõttu kasutavad maasikakasvatajad reeglipäraselt sünteetilisi fungitsiide. Viljade valmimise ajal võib nakkus küll ühelt viljalt teisele kanduda, kuid põhiline kahju tekib juba õitsemise ajal. Sünteetiliste fungitsiididega pritsitakse aedmaasika taimi nii õitsemise kui ka viljade valmimise ajal, mis ongi üks põhjus, miks aedmaasika viljad nii palju pestitsiidijääke sisaldavad.

Eestis läbi viidud uuringu tulemuste põhjal võib aga täheldada, et hahkhallitusse nakatunud viljade osakaal ei muutunud oluliselt, võrreldes omavahel *Signumiga* pritsitud ja pritsimata taimi. Kolmekordse doosiga pritsimine vähendas küll nakatunud viljade osakaalu, kuid tõstis oluliselt ka nende proovide hulka, milles leiduvate taimekaitsevahendi jääkide hulk ületas lubatud piiri.

Siit siis murelik küsimus: kas sünteetilised fungitsiidid toimivad piisavalt, et haiguse tõrjumine kompenseeriks viljade saastumisega tekkinud kahju. Mõistan hahkhallitusest tulenevat probleemi ja seetõttu soovitan uurida bioloogiliste preparaate kasutamist hahkhallituse tõrjel.

Soome firma OY Verdera toodab preparaati Prestop Mix, mis sisaldab ühe põldudel tavalise mullaseene *Gliocladium catenulatum* eoseid. See inimestele, loomadele ja putukatele täiesti ohutu mullaseen on hahkhallituse tekitaja looduslik vaenlane, mis takistab hahkhallituse kasvamist.

Looduslikult ei satu aga selle seene eoseid maasika ja teiste taimede õitele piisavalt suurel hulgal, et pakkuda iseeneslikku hahkhallituse vastast kaitset. Prestop Mix'i saab aedmaasika õitele kanda pritsides, tolmutades, aga ka mesilaste abi kasutades. Pritsides ja tolmutades satub osa preparaati paratamatult mullapinnale ja taimelehtedele. Samamoodi kandub sünteetiliste preparaatide pritsimisega väga suur osa kallist ja keskkonnakahjulikku preparaati sinna, kus seda üldse vaja ei ole.

Mesilaste kasutamisel on preparaadi kulu väga väike ja mesilased viivad preparaadi otse hahkhallituse tekkekohta – õitele – ning mis kõige tähtsam, nad külastavad õisi terve päeva jooksul ja otsivad üles just uusi värskelt avanenud õisi.

Mesilastaru lennuavale kinnitatakse spetsiaalne kast, kuhu pannakse aedmaasika õitsemise ajal igal varahommikul väike kogus pulbrit. Tarust väljudes ja aedmaasika õitele korjele minnes viivad mesilased sinna ka Prestop Mix'i. Naasvad mesilased suunatakse tarru sisenemisel pulbrikastist mööda ja seetõttu preparaati tarru ei viida. Soome mesinikud on täheldanud, et need mesilaspered, keda kasutati preparaadi kandjatena, tundusid olevat isegi tervemad ja aktiivsemad nektarikorjajad.

Eesti maaülikoolis ja ka Helsingi ülikoolis läbiviidud katsete põhjal võib väita, et sellise meetodiga on võimalik vähendada hahkhallitusse nakatunud marjade osa 2–3 korda. Samas täheldati ka, et äärmiselt ebasoodsate tingimuste korral, nagu oli 2014. aastal, olulist haigestumise vähenemist ei saavutatud. Pole aga kindel, et see sünteetiliste preparaatide kasutamisel paremini õnnestunud oleks. Mis on aga kindel: niimoodi töödeldud aedmaasikad ei sisaldanud taimekaitsevahendi jääke ning kui mesilased viia aedmaasikapõldudele, siis samaaegselt hahkhallituse tõrjumisega tolmeldavad mesilased ka õisi ning hästi tolmeldatud õitest arenevad kvaliteetsemad ja sageli ka suuremad viljad, millel on suurem turuväärtus.

Reet Karise
EMÜ teadur

